

Nr 841

Av herr Carlstein, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 106, angående vissa frågor rörande lärarutbildning.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 106 förelägges riksdagen förslag om ökning av kapaciteten för utbildning av lärare.

I överensstämmelse med 1960 års lärarutbildningssakkunniga föreslår departementschefen att landets tredje lärarhögskola skall upprättas i Göteborg. De flesta yttranden över 1960 års lärarutbildningssakkunnigas betänkande tillstyrker förslaget om högskolans förläggning. Det förefaller som om de som arbetat med utredning och yttranden funnit det självklart, att den lärarhögskola, som bör komma till stånd i Västsverige, skall förläggas till Göteborg. En hel del skäl talar givetvis härför. Andra åter ger anledning till allvarlig eftertanke. Lokaliseringspolitiken för den högre utbildningen i vårt land, som hittills tagit sig uttryck i ett ensidigt gynnande av ett mycket begränsat antal städer, är ohållbar i längden.

I sitt utlåtande över lärarutbildningssakkunnigas betänkande anför arbetsmarknadsstyrelsen skäl för en omprövning av frågan om Göteborg som förläggningsort för den tredje lärarhögskolan. Styrelsen skriver bl. a.:

Från arbetsmarknads- och lokaliseringssynpunkt framstår en koncentration av universitets- och högskoleutbildningen till de tre största städerna samt till Lund och Uppsala som mindre tillfredsställande. Styrelsen har bl. a. i sitt yttrande över universitetsutredningen understrukt angelägenheten av en vidare spridning av denna utbildning. I Göteborg pågår för närvarande en kraftig expansion av såväl industri som annan verksamhet, och investeringsresurserna är hårt ansträngda. Bostadsbristen är betydande, och den pågående utbyggnaden av universitet och högskolor medför stort behov av studentbostäder. Från ovannämnda synpunkter är enligt styrelsens uppfattning Göteborg inte lämplig som lokaliseringsplats för lärarhögskolan utan bör annan lokalisering övervägas.

Samma principiella syn som arbetsmarknadsstyrelsen här ger uttryck åt har tidigare hävdats av lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet. I underdånig skrivelse den 29 juni 1960 har denna utredning föreslagit tillkallande av sakkunniga för utredning av ökad regionvis spridning av de högre läroanstalterna.

I skrivelsen redogörs inledningsvis för riksdagsbehandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 119 till 1960 års riksdag angående riktlinjerna för utbyggnaden av det högre utbildningsväsendet. I fortsättningen skriver lokaliseringsutredningen följande:

De högre läroanstalterna ger icke endast direkt sysselsättning åt många personer — lärare av olika slag och servicepersonal på skilda områden —

utan är också ägnade att indirekt verka som en mycket avgörande lokaliseringsfaktor, genom att näringslivet enligt utredningens erfarenhet numera visar en ökad benägenhet att söka sig till orter, där högre undervisningsresurser finnes. Om universiteten och högskolorna koncentreras till ett fåtal storstadsregioner, måste detta sålunda enligt lokaliseringsutredningens mening allvarligt försvåra strävandena att utveckla näringsliv och sysselsättning inom olika regioner av vårt land.

Utredningen anför vidare med utgångspunkt från förhållandena i Stockholm följande:

Lokaliseringsutredningen vill i detta sammanhang erinra om att utbyggnaden av sådana högre läroanstalter, som är förlagda till storstäderna — särskilt Stockholm — torde medföra planeringsproblem — bostadsbyggande, parkeringsplatser och kommunikationsleder — som kan visa sig synnerligen svårbenämrade.

Lokaliseringsutredningen är sålunda av den meningen, att en ökad regionvis spridning av de högre läroanstalterna bör eftersträvas. Enligt utredningens uppfattning ger den pågående utvecklingen inom kommunikationsområdet allt bättre förutsättningar för en sådan spridning. Utredningen vill särskilt understryka, att telekommunikationerna samt flyg- och landsvägsförbindelserna alltmer kommer att eliminera kontaktsvårigheterna vid förläggningar av samarbetande myndigheter e. d. på skilda orter.

På sidorna 39—40 i 1960 års lärarutbildningssakkunnigas betänkande liksom på sidan 42 i Kungl. Maj:ts proposition nr 106 anför de motiveringar som ligger till grund för en förläggning av den tredje lärarhögskolan till Göteborg. Ett studium av dessa motiveringar visar, att man inte tillmätt investerings-, bostads-, parkerings- och kommunikationsproblem vid en placering i Göteborg någon större vikt.

Arbetsmarknadsstyrelsens och lokaliseringsutredningens synpunkter på förläggningen av den högre utbildningen är emellertid av så stor betydelse att de inte kan förbigås. När därtill kommer att de sakkunniga konstaterar, att det visat sig svårt att finna en verkligt lämplig placering av lärarhögskolan i Göteborg och att en med hänsyn till befintliga skolor och elevtillgång önskvärd förläggning till stadens centrala delar knappast är möjlig, framstår storstadens nackdelar som så allvarliga, att en omprövning av förläggningssorten bör komma till stånd.

Under återopande av vad som ovan anförts får undertecknad hemställa, att frågan om den slutliga placeringen av den tredje lärarhögskolan omprövas och att därvid ovan anförda skäl till annan placering än Göteborg beaktas.

Stockholm den 11 april 1962

Rune Carlstein